

„Užventis MENE I–XII. 2009–2021“ – knyga kaip ekspozicinė erdvė



2022 metais dienos šviesą išvydo leidinys „Užventis MENE I–XII. 2009–2021“. Savo tematika jis atitiktų meno knygų braižą, o pagal vaizdo ir teksto santykį galėtų pretenduoti ir į fotoalbumo leidinio žanrą. Geriausia šią knygą suvokti kaip festivalio-kūrybinės stovyklos „Užventis MENE“ tęsinį, ant popieriaus sugulusias esmines renginio idėjas, vertybes ir meninio įkvėpimo paieškas vietovėje. Šio teksto tikslas – aptarti knygą „Užventis MENE I–XII. 2009–2021“ kaip „Užventis MENE“ festivalio atspindį, pasidalinti įžvalgomis apie knygos kūrimo procesą, esminius kompozicijos elementus, grafinio dizaino ir naudotojo patyrimo sprendimus.

Pradedant nuo esminių kompozicinių elementų reikia pabrėžti, kad didesniąją dalį leidinio užima vizualioji medžiaga – daugiausiai vyrauja fotografijos, tačiau nemaža dalis turinio atsiskleidžia ir per akvarelių kopijas ar eskizus. Bendradarbiaujant su fotomenininke Šarūne Zurba knygai buvo parinktas vienodo kolorito, pastelinių spalvų nuotraukų braižas, tokiu būdu siekiant atspindėti festivalio

ryšį su gamta, natūralumu. Leidinyje pateikiama įvairių stilių fotografija atlieka skirtingas funkcijas. Jau minėtas festivalio ryšys su gamta atskleidžiamas per kraštovaizdžio fotografiją, tačiau tuo pačiu šio stiliaus fotografijos padeda įprasminti ir vietos reikšmę festivalio atsiradimui bei kūrybiniams procesams. Makro fotografijos būdu siekiama atskleisti kiekvienos dailės srities ypatybes: kalvystės – plastiškumą, juvelyriškumą; keramikos – faktūriškumą ir spalviškumą; akvarelės – kruopštumą, sudėtingą liejimo techniką. Leidinyje atsirandantys portretiniai elementai skirti komunikuoti dalyvių emocijas, o dokumentinio stiliaus fotografijos perteikia menininkų darbo procesą, technikos profesionalumą. Plika akimi nuotraukų išdėstymas gali pasirodyti chaotiškas, tačiau iš tiesų fotografijos išdėstytos tam tikru ritmu, atskleidžiančiu per dvylika metų festivalio metu pastatytų skulptūrų fizines vietas. Šią idėją perteikiančia vizualine komunikacija siekta įtraukti knygos skaitytoją į patyriminę kelionę po Užventį ir jo apylinkes.

Nukelta į 68 p.



Nuotrauka iš Užvenčio kraštotyros muziejaus archyvo

Renginio įvairiapusiškumą atspindi leidinyje atsirandantys tekstai. Nuo poezijos (V. Adomaitienė) ar žurnalistinio stiliaus tekstų (V. Alionis) iki akademiškesnių straipsnių (M. Balvočiūtė-Knyzelienė, V. Tumėnas). Tokiu būdu siekta įprasmiti „Užventis MENE“ aktualumą ne tik meno ar kultūros laukui, bet ir svarbą akademiniam kontekste.

Išskirtinis dėmesys knygoje skiriamas ir festivalyje dalyvavusių menininkų vardų rodyklei. Festivalyje dalyvauja įvairių dailės sričių kūrėjai, tai imponuotų vardų rodyklę pateikti dalyvius sugrupuojant pagal jų atstovaujamas dailės rūšis. Nepaisant to, siekiant atskleisti festivalyje ypač pastebimą skirtingų sričių menininkų bendradarbiavimą ir kūrybos sintezę, vardų rodyklė išdėstyta abėcėlės tvarka, tokiu būdu į vieną knygos kompozicinį elementą sujungiant visus kūrybinėje stovykloje dalyvaujančių dailės sričių menininkus. Knygos tipografijoje užkoduotas „Užventis MENE“ tradicijų ir modernumo santykis – tradiciškai spaudai būdingas serifinis šriftas yra derinamas su dekoratyviniu šriftu. Šis sąryšis tarp tradicinio ir modernaus šrifto pasirinkimų atspindi ir paties festivalio idėją tradicines meno šakas įprasmiti šiuolaikiniame, moderniam kontekste.

Viršeliui parinkta žalumos spalva – taip pabrėžiant geležies, molio ir akvarelės jungtį su gamta. Kaip viršelio paskirtis yra „surišti“ knygos puslapius, taip ir kūrybinėje stovykloje susibūrusių dailės sričių kūryba beveik neįmanoma be esminių gamtos elementų: vandens (akvarelė), ugnies (kalvystė) ir žemės (keramika). Taip pat žalumos spalva atspindi ir vietinį kontekstą – festivalis vyksta seno dvaro parko ir Ventos upės apsuptyje. Taip pat verta paminėti,



2022 m. lapkričio 8–gruodžio 5 d. Kelmės rajono savivaldybės Žemaitės viešojoje bibliotekoje vykusios fotografijų albumo „Užventis MENE: I–XII, 2009–2021“ reklaminis plakatas

kad knygos viršeliui neatsitiktinai pasirinktas stambiai grūdėtas akvarelinis popierius. Lietimo būdu apčiuopiama grublėta popieriaus tekstūra patyriminiu būdu perkelia skaitytoją į nenudailintą meno kontekstą dar net neatvertus pirmojo puslapio. Tuo pačiu viršelio grublėtumas simbolizuoja ir festivalyje kuriamų metalo ir keramikos skulptūrų arba liejamų akvarelių faktūriškumą. Galiausiai, viršelio paviršiuje modernia technika išpausti grafiniai elementai įprasmina tradicijų ir modernumo susiliejimą festivalyje.

Pabaigai verta paminėti, kad leidinio formatui pasirinktas netradicinių matmenų popierius sąveikauja su „Užventis MENE“ kūrybinės stovyklos novatoriškumu. Leidinys tarsi išeina iš standartinio A4 formato rėmų, visai kaip ir „Užventis MENE“ – laužantis tradicinės kūrybinės stovyklos stereotipus.

*Milvydas Knyzelis,
LCC tarptautinio universiteto
Šiuolaikinės komunikacijos katedros dėstytojas*